

ASPECTE ALE LUPTEI ȚĂRĂNIMII DÎMBOVIȚENE ÎMPOTRIVA DICTATURII MILITARO-FASCISTE ȘI A RĂZBOIULUI HITLERIST

PIRVAN DOBRIN

Instaurarea dictaturii militaro-fasciste antonesciene, la 6 septembrie 1940, a constituit, așa cum se arată în Programul Partidul Comunist Român, „cea mai neagră perioadă din istoria modernă a României“.

Guvernanții fasciști au instaurat în țară un regim de cruntă teroare și reprimare brutală a oricăror încercări de împotrăvire.

Pe fondul general al dictaturii și al războiului în care a fost ținută țara de către Germania hitleristă, s-a dezvoltat neîntrerupt mișcarea de rezistență din România, îmbrăcînd forme din cele mai variate și cuprinzînd cele mai largi pături ale populației, pătrunse de o puternică aversiune față de fascism și război.

Partidul Comunist Român, adversarul ferm și consecvent al fascismului și războiului, a militat neobosit pentru unitatea de acțiune a tuturor forțelor antifasciste, canalizînd lupta acestora în direcția unică a răsturnării regimului de dictatură.

Alături de muncitorime, țărănimea română a manifestat o dîrză împotrăvire față de dictatura militaro-fascistă și de războiul hitlerist. O contribuție de seamă la lupta împotriva dictaturii și-a adus-o și populația satelor dimbovițene.

Un rol primordial în impulsionarea rezistenței populației satelor l-a avut organizația județeană a P.C.R. Cu toate că militanții comuniști din județul Dimbovița, printre care: Tănase Borțoi, Rebeca Borțoi, Petre Iubu și Nicolae Poplacă, au fost arestați și internați în lagăr¹ și în ciuda măsurilor drastice luate de autoritățile dictaturii de împiedicare a pătrunderii propagandei comuniste la sate,² activitatea P.C.R. în rîndul țărănimii cunoaște o mare amploare.

Acțiunea de propagare a ideilor comuniste și antifasciste în rîndul populației din mediul rural, a fost înlesnită și de posibilitatea unui contact permanent cu muncitorimea petrolistă și ceferistă, majoritatea muncitorilor provenind din mediul rural, sau locuind în satele județului.

De altfel, pe toată perioada dictaturii se observă împletirea strînsă a luptei muncitorilor cu aceea a țărănimii și a altor forțe sociale, ferm hotărîte să înlăture regimul nepopular al dictaturii și să elibereze țara de trupele hitleriste.

¹ Arhivele Statului Dimbovița, fond Legiunea de jandarmi Dimbovița, dos. 152/1940, f. 162.

² Ibidem, f. 163.

Venirea la putere a bandelor legionare, aducând după ele un întreg cortegiu de crime, acte teroriste și brutalități, a provocat încă de la început riposta vie a țărănimii.

Un val de reclamații și plângeri ale locuitorilor asaltează prefectura județului, fiind aduse la cunoștință maltratarile și schingiuirile suferite din partea legionarilor.

În toamna anului 1940, organele de represiune erau profund îngrijorate și alarmate de puternica agitație a populației satelor, cauzată de teroarea la care era supusă de către poliți legionară.³

Propaganda desfășurată de comuniști în mediul rural își face simțite roadele. Într-un ordin circular al Legiunii de jandarmi Dimbovița, din 20 noiembrie 1940, se arată că în sînul populației de la sate există o stare de spirit agitată, favorabilă începerii unei acțiuni comuniste și se cerea supravegherea atentă a muncitorilor agricoli, aflați într-o permanentă stare de frămîntare.⁴

Prin manifeste, broșuri și prin viu grai, comuniștii îndemneau populația la nesupunere la rechiziții și mobilizări, după cum rezultă din ordinele de informațiuni ale Legiunii de jandarmi Dimbovița din 25 iulie 1941⁵ și 5 iulie 1943⁶.

Prezența în satele județului a trupelor germane, venite în țară, în octombrie 1940, cu asentimentul lui Antonescu, a întimpinat fățiș ostilitate a populației. Cît de puternică era aversiunea față de această adevărată armată de ocupație, rezultă din ordinul dat de Legiunea de jandarmi, referitor la arestarea tuturor sătenilor ce făceau propagandă ostilă armatei germane⁷.

Trupele hitleriste staționate în satele județului au săvîrșit numeroase acte abuzice, consemnate de însăși autoritățile regimului de dictatură. Sînt semnalate în asemenea rapoarte pagubele provocate recoltelor și pădurilor de către germani, precum și comportarea silnică a acestora față de populație, amenințînd cu armele sau folosind bătaia⁸. La 3 iunie 1941, Prefectura jud. Dimbovița raporta Ministerului Afacerilor Interne că, soldații germani se dedau la acte turbulente în timpul nopții și au bătut grav cîțiva locuitori din Găești.⁹

Nu puține au fost cazurile în care populația trece la acțiuni directe împotriva ocupanților, atacînd patrulele germane, așa cum procedează locuitorii din com. Lungulețu¹⁰.

O importantă formă de manifestare a rezistenței țărănimii împotriva dictaturii miltaro-fasciste și a războiului hitlerist, a fost nesupunerea la dese și împovărătoarele rechiziții, ordonate de autorități.

Rapoartele autorităților consemnează faptul că, nesupunerea la rechiziții a devenit un fenomen general, întreaga lume a satelor opunîndu-se cu o îndirjire rar întilnită. Într-un raport al pretorului plășii Bilciurești din 17 iunie 1941, se arăta: „primari, notari, secretari și

³ Ibidem, f. 198.

⁴ Ibidem, f. 130.

⁵ Ibidem, dos. 166/1941, f. 85.

⁶ Ibidem, colecția Posturi de jandarmi, Postul de jandarmi Conțești, dos. 4/1943, f. 50.

⁷ Ibidem, fond Legiunea de jandarmi Dimbovița, dos. 150/1940, f. 129.

⁸ Ibidem, fond Prefectura jud. D-vița, dos. 177/1940, f. 104 și dos. 21/1941, f. 9.

⁹ Ibidem, dos. 223/1941, f. 167.

¹⁰ Ibidem, f. 26.

casieri... au pornit în goană nebună după cetățenii care de astădată au arătat o împotrivire și o nesupunere la rechiziții, cum nu am văzut în cei 15 ani de carieră administrativă".¹¹

Referindu-se la rechizițiile de cai și căruțe, Prefectura jud. Dimbovița raporta Ministerului Afacerilor Interne că locuitorii, „fiind avizați a se prezenta la primărie cu caii, au fugit prin păduri, la 4—5 km depărtare și a fost nevoie ca primarul, notarul și șeful de post, să facă razii prin păduri și să-i aducă”.¹²

Rechiziționarea masivă a animalelor de muncă a cauzat mari suferințe populației, pusă de multe ori în imposibilitatea efectuării muncilor agricole, din care cauză frământări și agitații au loc în mai toate localitățile județului.¹³

Împotriviri dirze ale locuitorilor sînt semnalate de autorități și la efectuarea numeroaselor corvezi și transpoarte cu căruțele. În oct. 1943, Postul de jandarmi Gura-Ocniței informa Legiunea de jandarmi că, posesorii de vite sînt agitați din cauză că trebuie să transporte de trei ori pe săptămîină lemne la gara Tîrgoviște, neglijînd muncile agricole.¹⁴ De asemenea, Prefectura Dimbovița, într-un ordin adresat Preturii plășii Pucioasa, arăta că locuitorii nu vor să execute ordinele de rechiziție și refuză să transporte lemne cu căruțele.¹⁵

Rechiziționarea linii, atît de necesară nevoilor gospodăriei țărănești, a dus la menținerea unei permanente stări de nemulțumire și agitație. Pentru a sili pe țărani să predea lina, aparatul represiv al dictaturii face uz de toate mijloacele pe care le avea la îndemină. Printr-un ordin circular din iunie 1943, Legiunea de jandarmi Dimbovița ordona internarea în lagăr a celor ce nu se supun la această rechiziție.¹⁶

Pentru împiedicarea rechiziționării cerealelor, locuitorii recurgeau la recoltarea acestora înainte de coacere, semnificativ în acest sens, fiind exemplul țăranilor din comuna Morteni.¹⁷

Jandarmii intervin în nenumărate cazuri pentru a obliga populația să cultive pămîntul moșieresc, împotriviri ale acestora fiind destul de des semnalate de documente. În 1942, Camera Agricolă a județului Dimbovița raporta Ministerului Agriculturii și Domeniilor că, la refuzul țăranilor din comuna Bădulești și satele învecinate de a semăna porumbul, jandarmii și organele C.A.M., au intervenit cu forța pentru a-i scoate la munca cîmpului.¹⁸

Regimul tot mai apăsător al rechizițiilor, starea de înapoiere a agriculturii, scumpetea, duc la înrăutățirea situației maselor de țărani, foametea făcîndu-și apariția.

Lipsa alimentelor și în special a porumbului determină populația la noi agitații și frământări, ducînd la creșterea considerabilă a opoziției față de regimul de dictatură și războiul hitlerist. La 10 martie 1942, Pretura plășii Dragomirești raporta Prefecturii județului că „lumea a

¹¹ Ibidem, dos. 125/1941, f. 175.

¹² Ibidem, f. 146.

¹³ Ibidem, fond Legiunea de jandarmi Dimbovița, dos. 237/1944, f. 206.

¹⁴ Ibidem, dos. 248/1944, f. 182.

¹⁵ Ibidem, fond Prefectura jud. Dimbovița, dos. 9/1942, f. 5.

¹⁶ Ibidem, fond Legiunea de jandarmi Dimbovița, dos. 220/1843, f. 112.

¹⁷ Ibidem, dos. 167/1941, f. 2.

¹⁸ Ibidem, fond Camera Agricolă a jud. Dimbovița, dos. 7/1942, f. 11.

inceput deja să murmure și să vină în corpore la autorități pentru porumb".¹⁹ Darea de seamă întocmită de subprefectul județului, în aprilie 1942, consemna lipsa porumbului, „din care cauză locuitorii merg în grupuri zilnic, la mari depărtări, aproape desculți, prost îmbrăcați și flămânzi, dând un aspect jalnic”.²⁰

Nemulțumirea și agitația populației, alarmează pe jandarmii din comuna Glodeni, care raportau Legiunii de jandarmi, starea precară a locuitorilor, arătând că aceștia, „umblă din comună în comună după porumb și nu găsesc. Sînt familii care nu au mîncat de 2—3 zile”.²¹

Frământări ale țăranilor din plasa Ghergheni sînt semnalate în mai 1943, din cauza fiscalității apăsătoare și a prestației în muncă.²²

Acțiunile de rezistență împotriva dictaturii antonesciene s-au împletit strîns la lupta împotriva războiului în care a fost împinsă țara, documentele atestînd puternica opoziție populației satelor față de concentrări și mobilizări.

Dezertările se țîn lanț, iar sute de petiții, înaintate de familiile mobilizaților, asaltează autoritățile dictaturii. Într-una din aceste petiții, înaintate de mai multe soții ale mobilizaților către Marele Stat Major, se arăta : „Noi am rămas foarte nenorocite, căci sîntem sărace și împovărate de copii mulți, care nu avem cu ce să-i întreținem, nici ca mîncare și nici nu avem lemne pentru încălzit”.²³

Nu puține erau cazurile cînd țăranii refuzau să se prezinte la încorporare sau la mobilizare. Astfel Cercul Teritorial Dimbovița informa Legiunea de jandarmi, la 20 mai 1944, că nici un tînăr din plășile Tirgoviște și Matei Voievod nu s-a prezentat la încorporare, iar la 18 mai 1944, un număr de 33 oameni, au refuzat să se prezinte la mobilizare.²⁴ Tot în lunile mai și iunie 1944, sînt semnalate nemulțumiri ale populației din comunele Pătroaia și Voinești, din cauza abuzurilor comise cu ocazia încorporărilor.²⁵

Încă de la începutul războiului, populația satelor dimbovițene și-a manifestat deschis atitudinea ostilă față de participarea României, alături de Germania la război. În august 1941, mai mulți locuitori din comuna Săcueni erau arestați de jandarmi, acuzați fiind de faptul că au făcut propagandă printre săteni împotriva războiului.²⁶ Manifestări antirăzboinice ale populației sînt semnalate și în comunele Ghergani și Gura-Suții.²⁷

O formă vie de manifestare a opoziției populației satelor față de dictatură și război, a constituit-o dezertarea din armată, acțiune de mare amploare pentru toată perioada războiului hitlerist și a dictaturii militarofasciste. În octombrie 1941, Regimentul 89 infanterie înaintea Legiunii de jandarmi Dimbovița o listă cuprinzînd un număr de 16 dezertori.²⁸ Dezertările devin tot mai dese cu cît ne apropiem de faza finală a participării silite a României la război, alături de Germania.

¹⁹ Ibidem, fond Prefectura jud. Dimbovița, dos. 214/1942, f. 5.

²⁰ Ibidem, f. 1—2.

²¹ Ibidem, fond Legiunea de jandarmi Dimbovița, dos. nr. 169/1941, f. 22.

²² Ibidem, dos. 248/1944, f. 55.

²³ Ibidem, fond Prefectura jud. Dimbovița, dos. 119/1940, f. 8.

²⁴ Ibidem, fond Legiunea de jandarmi Dimbovița, dos. 236/1944, f. 92 și 106.

²⁵ Ibidem, dos. 237/1944, f. 363.

²⁶ Ibidem, fond Prefectura jud. Dimbovița, dos. 223/1941, f. 11.

²⁷ Ibidem, fond Legiunea de jandarmi Dimbovița, dos. 217/1943, f. 69.

²⁸ Ibidem, dos. 169/1941, f. 451—452.

Bătaia din armată, hrana proastă, teama de front, concureau în menținerea unei permanente stări de agitație a țăranilor ce îmbrăcaseră haina militară.²⁹

Luînd contact cu realitățile războiului, soldații întorși de pe front au provocat o permanentă îngrijorare autorităților dictaturii. Sînt date ordine severe organelor de reprimare pentru stricta supraveghere a acestor militari, spe a-i împiedica la susținerea unei propagande ostile războiului și regimului, sau la răspîndirea de manifeste.³⁰

Cit de mult influența populația propaganda ostașilor veniți de pe front, rezultă și dintr-un ordin al Legiunii de jandarmi Dimbovița, din 10 martie 1943, în care se arăta : „În ultimul timp a început să se discute printre locuitorii de la țară o serie întregă de date exagerate în legătură cu evenimentele de pe front. S-a constatat că sursa acestor zvonuri este vagonul C.F.R., unde ostașii și gradații ce vin de pe front încep să discute cu voce tare cele ce au văzut“.³¹

Un alt ordin consemna faptul că „ostașii care au venit de pe front de curînd din Rusia, au adus cu ei impresiile culese de pe acolo și le discută prin sate cu multă aprindere. Ceea ce este mai important, este faptul că impresiile sînt foarte favorabile regimului comunist.“³²

Știrile tot mai dese referitoare la conflictele ivite pe front între ostașii români și hitleriști, ajung prin multiple căi pînă în satele județului, stîrnind revolta populației, așa cum se întîmplă în satele din preajma orașului Tirgoviște³³, sau la Comișani.³⁴

Pînă în august 1944, sînt consemnate de documente numeroase acte de sabotare a mașinii de război germane. În multe sate ale județului jandarmii operează arestări în sinul populației acuzate de distrugerea liniilor telefonice și electrice ce deserveau trupele hitleriste.³⁵

În timpul evenimentelor istorice de la 23 August 1944, țărănimea dîmbovițeană a participat, alături de muncitori și unitățile armatei, la dezarmarea trupelor germane. Asemenea acțiuni sînt consemnate în localitățile : Cojocaru, Braniștea, Slobozia Moară, Gura-Ocniței.³⁶

Acțiunile de rezistență ale populației au fost determinate de caracterul nepopular al dictaturii antonesciene și al războiului hitlerist.

Prin aceste acțiuni populația județului Dîmbovița și-a adus din plin contribuția la răsturnarea regimului de dictatură și la întoarcerea armelor împotriva Germaniei hitleriste.

Participarea țăranimii dîmbovițene la marile prefaceri democratice ce se vor înfăptui în perioada revoluției populare, sub conducerea Partidului Comunist Român, va demonstra atașamentul acestei clase față de lupta poporului nostru pentru libertate socială și națională.

²⁹ Ibidem, fond Prefectura jud. Dîmbovița, dos. 223/1941, f. 182.

³⁰ Ibidem, fond Legiunea de jandarmi Dîmbovița, dos. 169/1941, f. 280.

³¹ Ibidem, colecția Posturi de jandarmi, Postul de jandarmi Finta, dos. 8/1944, f. 60.

³² Ibidem, Postul de jandarmi Conțești, dos. 4/1943, f. 47.

³³ Ibidem, fond Poliția or. Tirgoviște, dos. nr. 27/1943, f. 2.

³⁴ Ibidem, fond Legiunea de jandarmi Dîmbovița, dos. 218/1943, f. 1173.

³⁵ Ibidem, colecția Posturi de jandarmi, Postul de jandarmi Dragomirești, dos. 2/1944, f. 4.

³⁶ Ibidem, Postul de jandarmi Slobozia Moara, dos. 9/1944, f. 14.